Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CIII. No. 115. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, JUNE 18, 1996. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ВІВТОРОК, 18-го ЧЕРВНЯ 1996 р. Ч. 115. РІК CIII.

Ю. ЩЕРБАК ЗАПЕРЕЧУЄ ІНФОРМАЦІЮ СІ-АЙ-ЕЙ

Вашінгтон (Р. Л. Хомяк). — Інформація про стратегічну співпрацю між Україною й Лібією „це обурлива брехня й провокація, метою якої є підірвати зростаючі українсько-американські партнерство, дружбу і співпрацю", — заявив амбасадор Юрій Щербак тут 12-го червня.

Він зробив цю заяву у відповідь на запитання під час пресконференції в Національному пресовому клюбі. Два дні раніше у газеті „Вашінгтон Таймс" була стаття про таємний договір між Україною й Лібією щодо співпраці в галузі ядерної зброї.

„Україна завжди і далі вірно придержується міжнародної контролі, зокрема у так чутливих справах як санкції Організації Об'єднаних Націй", заявив він і нагадав, що кілька років тому Україна припинила намагання перевезти через свою територію до Лібії пальне для стратегічних ракет. Це вдалось зробити користуючись перевірною системою, встановленою при допомозі ЗСА, „і ми вдячні ЗСА за це", — додав амбасадор Ю. Щербак.

Він також сказав, що хоч Україна знаходиться в економічних труднощах, вона відмовляється від лібійських ринків для того, щоб сумлінно придержуватись санкцій ООН проти Лібії, а статтю у „Вашінгтон Таймс" він схарактеризував як „одна баба сказала".

(Закінчення на стор. 3)

С. ГОЛОВАТИЙ ДЕМЕНТУЄ ЧУТКИ ПРО СВОЮ РЕЗИҐНАЦІЮ

Київ. — Міністер юстиції України Сергій Головатий спростував повідомлення деяких засобів масової інформації про те, що він начебто зрезиґнував, повідомила УНІАР 13-го червня.

„Ніякої заяви [щодо резиґнації] ніде не було!", — заявив він в інтерв'ю телевізійній програмі „Вікна".

Повідомлення про резиґнацію С. Головатого з'явилися на тлі змін, що відбуваються у Кабінеті Міністрів. Новий прем'єр-міністер Павло Лазаренко дістав від Президента Леоніда Кучми повну свободу у формуванні Уряду, згідно з кореспондентом „Українського Тижневика".

С. Головатий, якого Президент призначив на пост міністра юстиції у вересні минулого року, є одним із головних авторів проєкту нової конституції України. Кореспондент „Українського Тижневика" повідомляє, що С. Головатий не виключає своєї резиґнації, якщо Адміністрація Президента не схвалить нові положення, які поширили б уповноваження Міністерства Юстиції.

Міністер юстиції також не погоджується з генеральним прокурором Григо-

(Закінчення на стор. 3)

В РОСІЇ БУДЕ ДРУГА ТУРА ВИБОРІВ

Москва. — В неділю, 16-го червня, в Росії відбулися президентські вибори, однак ніхто з претендентів не дістав потрібної кількости голосів. Згідно з конституцією, на найближчий час буде призначено другу туру, яка, як сподіваються, виявить переможця.

Попередні підрахунки свідчать, що найбільшу підтримку виборців має теперішній президент Росії Борис Єльцин — за нього подано від 32 до 35 відсотків. Другим, як і передбачалося, іде голова Комуністичної партії Російської Федерації Геннадій Зюганов, який дістав 30 чи 32 відсотки голосів.

Несподіванкою для спостерігачів стало те, що третім за кількістю голосів є не Владімір Жириновський і не Ґріґорій Явлінський, а генерал Алєксандр Лебедь. За нього віддали свої голоси 16 відсотків виборців. В. Жириновський дістав 9 відсотків голосів, Ґ. Явлінський — 8, Святослав Фьодоров — 1,4. Міхаїл Ґорбачов — 0.6 відсотка.

В деяких регіонах Росії, наприклад на Сахаліні, кількість поданих за Б. Єльцина і за З. Зюганова голосів майже однакова. До речі, на Сахаліні і генерал А. Лебедь зібрав 20 відсотків голосів.

Вже традиційним явищем, що супроводить кожні російські вибори, є рясні взаємні звинувачення політичних партій і передвиборчих бльоків у намаганні фальсифікувати вислідки голосування.

Ірак знову заважає праці комісії ООН

Ню Йорк. — Іракська влада заборонила членам спеціяльної комісії ООН відвідувати будь-які об'єкти на території формацій республіканської гвардії, вважаючи, що перевірка цих територій міжнародними спостерігачами є зазіханням на іракський суверенітет. Насправді ж згадана комісія перевіряє, як Ірак скасовує свої програми виготовлення зброї масового знищення.

Про перешкоди з боку Багдаду доповів у Раді безпеки ООН голова комісії, шведський експерт Рольф Еккеус, після того, як у минулий вівторок спостерігачів не пустили на іракський військово-промисловий об'єкт поблизу Багдаду.

До компетенції спостерігачів входить перевіряти не лише підприємства військово-промислового комплексу, але також адміністративні будинки, де може зберігатися документація, що стосується виготовлення заборонених видів зброї.

Делеґації З'єднаних Стейтів Америки та Великобританії у Раді безпеки запропонували прийняти резолюцію, яка вимагала б від іракської влади безумовного виконання рішень ООН, однак представники Єгипту, Індонезії і Китаю унеможливили прийняття такої резолюції під тим приводом, що мусять порадитися зі своїми урядами.

(Закінчення на стор. 3)

Діти з Червонограду хворіють на зуби

Джерзі Сити (Н. Дж.). — Як інформує польський щоденник в Ню Йорку „Нови Дзєннік" з 13-го червня, в Червонограді та найближчих селах вже 3,500 дітей захворіло на біль зубів і голови, внаслідок чого вони втратили зовсім зуби.

Несподіваною недугою зацікавилися Міністерство Здоров'я України і вислало до Червонограду окрему комісію для прослідження недуги. Комісія ствердила, що в тих околицях, де діти втратили зуби, вода має надто багато фтору, а в городині та молоці є кільканадцять разів більше свинцю, як дозволено. Отож закрито водопроводи, а молоко казали виливати, але ці доручення не зменшили кількости захворювань. В Соснівці втратило зуби 2,000 дітей, в Червонограді 1,440, а в селі Гірник понад 200 і хвороба далі поширюється. Зуби у дітей болять, відтак чорніють і випадають, а протези не помагають.

Як відомо, в околиці Червонограду була раніше база нуклеарних ракет, яку перед двома роками вивезено в глибину України, а далі до Росії на підставі підписання міжнародного договору про нуклеарне роззброєння. Щойно коротко після вивезення ракет діти до 14 року життя з цієї околиці, де була база, почала тратити зуби.

Загострюються польсько-українські відносини

Джерзі Сити, Н. Дж. — Справа демонтажу бані колишньої катедри УГКЦ в Перемишлі, про що інформовано 16-го травня, не втихає, а радше загострюється. Щоденник „Нови Дзєннік", який виходить в Ню Йорку, подав інформацію, написану головою Комітету опіки на пропам'ятною могилою Юзефа Пілсудського в Кракові, Єжи Буковського, в якій він подає, що отримав листа від якогось „чотового" Стефана Гринька, який інформує, що знищення пропам'ятної могили в Кракові, яке мало місце 22-го травня, це помста за демонтаж бані колишньої УГКЦ.

Є. Буковський точно подає зміст листа, як і те, що побіч тексту вміщена світлина Тараса Чупринки в однострою та із похибками (замітка автора) переписаним українським віршем з бажаннями смерти для поляків і комуністів. Лист підписаний Фронтом Української Одности ім. Т. Чупринки, Закерсоння, чота Краків.

Голова Комітету опіки пропам'ятної могили описує далі знищення цієї могили і ставить під сумнів чи треба поважно ставитися до листа „чотового"

(Закінчення на стор. 3)

Обговорено персоніфікацію власности

Київ (УНІАР). — Тут відбулася пресова конференція президента Спілки Орендарів і Підприємців України (СОПУ) Віктора Хмільовського, присвячена проблемам персоніфікації власности у процесі приватизації.

За словами Хмільовського, потреба у персоніфікації власности виникає у двох випадках: викуп державного майна товариством покупців у колективну власність, або отримання колективом права на привласнення прибутку в разі викупу цілісних майнових комплексів. Чинне законодавство не встановлює порядок і механізми персоніфікації власности, тому виникають такі проблеми як необізнаність керівництва підприємств щодо необхідности узаконення персоніфікації власности. В результаті у середовищі власників виникає антогонізм між колективом та адміністрацією.

У процесі персоніфікації власности допускаються такі порушення як спричинення занепаду виробництва з метою привласнення колективної власности менаджерським складом, а також використання колективної власности як стартового капіталу приватного бізнесу, усунення корумпованими групами від управління підприємством леґітимно працюючих керівників.

В.Хмільовський зазначив, що СОПУ працює над галузевою структуризацією працедавців, утворенням галузевих асоціяцій, які на леґітимних засадах захищатимуть інтереси працівника-власника, у тому числі й керівника, на умовах соціяльного партнерства з професійними спілками. Це, на думку президента СОПУ, дозволить спрямувати справу в цивілізоване русло, не доводячи до соціяльних ускладнень.

Українці у Вірменії шукають підтримки

Київ. — Делеґація українців з Вірменії здійснила офіційну візиту в Україну, сподіваючись від Уряду всебічного сприяння своїй громаді, повідомила УНІАР 12-го червня.

На зустрічах з урядовцями обговорено створення в Єревані українського культурного центру, можливість відпочинку біля 100 українських дітей з Вірменії в Криму і надання чотирьом українцям з Вірменії громадянства України.

За словами Олександра Березовського, представника Культурного Товариства „Червона троянда", що діє у Вірменії, делеґація на чолі з лідером громади Ольгою Пархоменко перебувала в Києві на запрошення Президента Леоніда Кучми, яке він зробив під час своєї візити до цієї закавказької країни 14-15-го травня. До складу делеґації входило шість осіб.

Л. Кучма на зустрічі з гостями висловив готовість сприяти повнокровному життю української громади у Вірменії. Представники делеґації відзначили велику особисту допомогу Президента України у вирішенні багатьох проблем вірменських українців.

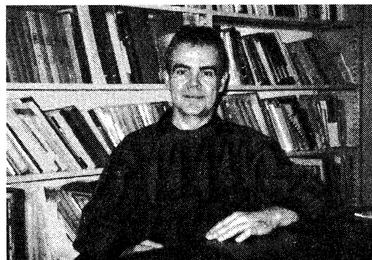
Делеґація також зустрілася з першим заступником міністра у справах національностей та міґрації Володимиром Трощинським, повідомив О. Березовський. На зустрічі обговорено допомогу українцям Вірменії у придбанні книжок для бібліотеки і національних костюмів для майбутнього українського культурного центру.

На сьогодні, за словами О. Березовського, у Вірменії мешкає понад 1,500 українців, з яких 220 є членами „Червоної троянди". Вже відкрито українську залю у Вірменській центральній бібліотеці в Єревані.

Творчі пляни А. Бриттана знову спрямували його в Україну

Джерзі Сити, Н. Дж. (Г. Колесса). — Останніми роками на афішах міст України щосезону можна бачити ім'я українсько-американського диригента і скрипаля Адріяна Бриттана. Уже не раз повідомляли ми про успішні виступи мистця як диригента-гостя із різними фільгармонічними оркестрами та оперовими театрами України, а також як соліста-скрипаля.

Сприяючи розвиткові мистецького взаємообміну між Америкою та Україною, А. Бриттан впроваджує в життя ідею взаємообміну студентів-вокалістів Львівської і Кензаської консерваторій. З цією метою мистець минулого року зорганізував приїзд до Львова відомого американського співака, колишнього соліста Опери Ля Скаля і провідних театрів Німеччини та Австрії Ґуставо Галея, який дав мастерклясі у Львівській консерваторії.

Адріян Бриттан в редакції „Свободи".

Серед студентів-учасників цих мастеркляс було вибрано найбільш перспективного співака Володимира Дейнеку і запропо-

(Закінчення на стор. 4)

В Україні

(З інформацій УНІАР)

МІНА БІЛЯ АЕС

ЗАПОРІЖЖЯ.— В Енергодарі Запорізької области під час земляних робіт на території Атомної Електростанції, за 300 метрів від першого енергоблоку знайдено міну, що лежала в землі від Другої світової війни.

ДЕМАРШ РЕСПУБЛІКАНЦІВ

КИЇВ.— Останнім часом з парляментарної групи "Державність" вийшли керівники Української Республіканської Партії. Серед них почесний голова УРП Левко Лук'яненко, голова УРП Богдан Ярошинський, заступник голови Олександер Шандрюк і голова Київської організації УРП Володимир Чемерис. За словами О.Шандрюка, це пов'язано з неприятливим для партії становище голови фракції Ігоря Юхновського. Він ігнорує думку керівників УРП і не погодився на обрання Б. Ярошинського співголовою фракції та на введення його до складу тимчасової спеціяльної комісії, яка працює над проєктом конституції.

ІНФЛЯЦІЯ ВИПЕРЕДЖУЄ ЗАРПЛАТНЮ

КИЇВ. — За даними Міністерства Статистики України середньомісячний заробіток працівників народного господарства у березні був 12, 933, 000 крб., у квітні становив 12,959, 000 крб., або 70 дол. Фахівці повідомили, що минулого року ріст заробітної платні перевищував ріст цін, а від початку 1996 року спостерігається стійке випередження інфляцією росту заробітків, при чому не виплачених, а нарахованих. За перші чотири місяці зарплатня зросла на 13.1 відсотка, а інфляція склала 23.9 відс. Зафіксовано максимальну заробітну платню у працівників побутового обслуговування — 5, 400,000 крб., або 29 дол. Мінімальна пенсія 3, 400, 000 крб., або 18 дол.

ПАДАЄ ВИРОБНИЦТВО НА ПРИКАРПАТТІ

ІВАНО-ФРАНКІВСЬКЕ. — Обласне статистичне управління повідомляє, що за чотири місяці цього року промислове виробництво в области впало на 24.1 відс. Особливо у Калуському, Коломийському, Долинському і Рожнятинському районах. Це негативне явище охопило 183 підприємства з 271, і 17 з них не працюють взагалі.

П. ЛАЗАРЕНКО ВІДВІДАВ ЛУГАНЩИНУ

ЛУГАНСЬКЕ.— Прем'єр-міністер України Павло Лазаренко відвідав шахтарські регіони на Луганщині з метою на місці перевірити ситуацію із затримкою зарплатні. Не звільняючи від відповідальности Уряд за затримку з виплатою заробітків, Лазаренко також ставить питання і про відповідальність з боку керівників шахт.

СТВОРЕНО УКРАЇНСЬКО-ЕСПАНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО

МИКОЛАЇВ.— Тут розпочало працю спільне українсько-еспанське підприємство "Полікон". Запущено першу лінію з випуску поролону для меблів та інших потреб. Наступним етапом буде виготовлення теплоізоляційних матеріялів для будівничої індустрії. В першу чергу матеріяли для теплоізоляції трубопроводів, холодильних камер дахів і підлог у будинках.

ПРОВЕДЕНО "ДНІ НАДІЇ"

СЕВАСТОПІЛЬ. — Тут у рамках національної освітньої програми ринкових реформ відбувся інформаційний ярмарок "Дні надії". Під час ярмарку кожний відвідувач мав змогу отримати безплатну консультацію з питань приватизації, прав акціонерів, використання майнових сертифікатів. Тільки 1.5 відс. кримчан визначилися із сертифікатами. Інші, або не знають, що з ними робити, або чекають на масову приватизацію місцевих підприємств.

УНА ПРОТЕСТУЄ

КИЇВ. — Українська Національна Асамблея (УНА) оприлюднила заяву із засудом провокацій проти членів організації. Як сказано в заяві, працівники Управління боротьби з організованою злочинністю (УБОЗ) підкинули зброю керівникові молодечої ланки УНА О. Кашперському і тепер його ув'язнено за фальшивим звинуваченням. Протягом кількох місяців керівники УНА помічають зовнішнє слідкування за ними. Вони також начебто отримали від когось інформацію, що УБОЗ готує провокацію з підкиданням зброї проти заступника голови УНА Дмитра Корчинського і голови економічної референтури П. Хмарука. У зв'язку з цим УНА заявляє, що ні в Д. Корчинського, ні в П. Хмарука немає ні зброї, ні боєприпасів. Проте їхні телефони підслуховуються і за ними стежать внутрішні агенти. УНА розцінює це як політичні репресії, сказано в заяві.

В АМЕРИЦІ

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ американської торгівлі минулого четверга, 13-го червня, заявили, що внесуть три зажалення до Світової організації торгівлі в яких мають намір довести, що уряд Японії у таємній змові з виробництвом фотографічних фільмів Фуджі постійно виключали зі свого ринку фотографічні фільми американської фірми Істман-Кодак і інших закордонних компаній. Заступник американського торговельного представника Айра Шапіро підкреслив, що вже у прелімінарних дослідах цієї справи виявлено докази негативної присутности японського уряду у цій справі. Способом відкличу до Світової організації торгівлі ЗСА дають можливість Японії якось цю справу позитивно наладнати, поки ЗСА вимагатимуть торговельних санкцій.

У ЧЕТВЕР, 13-ГО ЧЕРВНЯ, Верховний суд ЗСА голосами 7 до 2 вирішив, що конфіденційність психотерапії служить важливим громадським і приватним інтересам, тому федеральні суди мусять дозволити психотерапевтам та іншим професійним особам ментального здоров'я і так само відмовлятися від вияву довірочних даних своїх пацієнтів, як це дозволяється лікарям, адвокатам і іншим. Рішення, задокументоване суддею Джаном Полом Стівенсом, поставило федеральні суди в цьому випадку на рівні з судами 50 стейтів, які визнають деякі привілеї довірочности між пацієнтом і терапевтом.

У СВІТІ

МУСУЛМАНСЬКА ВЛАДА Сараєва вирішила видати Міжнародному трибуналові в Гаазі двох мусулман — Газіма Деліча і Есада Ляндже, які були безпосередньо причетні до військових злочинів під час міжетнічної війни на Балканах. Під посиленою охороною їх привезли на сараєвське міжнародне летовище, а звідти перепровадять до Гааги. В роки кривавого міжетнічного конфлікту на території колишньої Югославії Г. Деліч служив заступником начальника тюрми у місті Челебичі на півдні Боснії, а Е. Ляндже — охоронцем у тій самій тюрмі. Крім того, їх звинувачують у підступному вбивстві свого одновірця-мусулманина.

В РОСІЙСЬКІЙ Державній думі зчинилася нова бійка між депутатами. На цей раз приводом для „з'ясування стосунків" послужила відкрита цими днями фотовиставка, присвячена жовтневим подіям 1993 року, коли президент Борис Єльцин наказав військам обстріляти будинок парляменту з танків, щоб придушити антиурядовий бунт лівих сил. Під кожною фотографією виставки стоять промовисті підписи, наприклад: „Підлабузник Солженіцин", „Лизоблюд Ростропович". Під фотографією депутата Галини Старовойтової — ціла цитата з її промови, коли вона підтримала застосування збройної сили. Власне, бійка виникла після того, як Г. Старовойтова зірвала зі стіни цю цитату. Деякі депутати, а також журналісти назвали згадану виставку „політичною провокацією", метою якої є поглибити старі незгоди у Державній думі.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237; Fax: (201) 451-5486. UNA: (201) 451-2200

Soyuzivka UNA Estate: 216 Foordmore Rd., Kerhonkson, NY 12446
(914) 626-5641, Fax (914) 626-0180, e-mail: unaestat@travel.ios.com

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00.
Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Головний редактор: Зенон Снилик

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Культура, туризм і добре ім'я України

Культура — це сукупність практичних, матеріяльних і духових надбань даного народу, які відображають історично досягнутий рівень розвитку, як цілої спільноти так і її окремих членів. Тому коли говоримо про культуру даного народу, то маємо на увазі не тільки літературу, мистецтво, музику, народний побут, освіту, технологію та інші матеріяльні і духові надбання, але також і поведінку, оте сполучення індивідуальних і групових дій і вчинків.

Дуже часто в житті народів чи окремих осіб поведінка відіграє важливу ролю не тільки в їхньому сьогоденні, але й визначує в понятті інших притаманність народних рис і характеру. Поведінка одиниць є дуже важливим фактором у створюванні думки посторонніх, зокрема культура поведінки у спілкуванні з іншими. І саме ця культура поведінки, чи радше її брак, сьогодні, у вже п'ятирічній незалежній Україні, починає турбувати. З початку цю поведінку приписувалось на „іберменшське" виховання „старшого брата", що дуже часто виявлялось у ствердженні всезнайства і початку всіх наукових, культурних, мистецьких і матеріяльних здобутків саме в Росії, а вже в найгіршому випадку — в ССCP. Одначе сьогодні вже не можна спихати вину на когось іншого, також важко погодитись з тим, що в нашому народі брак виховання культури поведінки, бож століттями український народ був відомий своєю гостинністю та уважливістю, зокрема до закордонних гостей. То в чому ж справа? Невже почуття рабської меншевартости так глибоко закорінилось, що й до сьогодні зразком у поведінці є грубість, крик і зневага замість усмішки, спокою та приязні.

Коли сьогодні незалежність України визнали понад півтори сотні країн світу, з яких багато веде постійні спілкування у різних ділянках і представники їхніх урядів, підприємств чи інших державних і приватних установ приїжджають в Україну, де зустрічаються з непривітними та неввічливими прикордонниками, митниками, державними урядовцями, працівниками міліції чи іншою обслугою, а повертаючись додому, привозять зі собою такі ж враження про край, державу і людей. Ба, щобільше, розказують про це іншим і перестерігають їх. У сьогоднішньому світі молодій незалежній Україні потрібно якнайбільше індивідуальних друзів і політичних приятелів, а така поведінка її публічних працівників цього не здобуде.

Крім приятелів, молодій державі потрібно твердої валюти, а одним із способів її придбання є туризм — подорожі за межі місця постійного перебування для пізнавальних цілей. Подорожі великої кількости осіб з поза кордонів країни, чи своїх громадян у цікаві мальовничі та відпочинкові місця країни (Карпати, Крим), чи до місцевостей з історичними та архітектурними пам'ятками (Київ, Львів, Канів, Харків Полтава, Одеса, Ялта) і є тим бажаним валютним прибутком. Для туристичної принади країни світу вкладають багато зусиль, щоб ті, котрі побували в їхній країні, повернулися колись знову. А чи захоче хтось відвідувати вдруге Україну, коли перший раз мав ряд непорозумінь, починавши від російськомовних неввічливих митників на кордоні України з невиясненими голосними наказами до неприривітних поштових урядовців. Вже не згадуючи про вимоги митників на кордоні незалежної держави України виповняти всякі формуляри, надруковані російською мовою.

Невже сьогоднішній Уряд незалежної України не може присвятити бодай трішки уваги чи радше вишколу для тих, які на постах зовнішнього зв'язку з посторонніми людьми своєю некультурною поведінкою приносять тільки сором молодій державі. Не хочеться вірити, щоб ті, які сьогодні при владі, були такими безвідповідальними, коли ідеться про добре ім'я України.

Так мало зусиль потрібно для того, щоб у зустрічі на кордоні, митниці, інформаційному бюрі, ресторані, крамниці, музеї, пошті, місцевих, районних, обласних чи державних установах до прибулих звернутися з приязною усмішкою та ввічливістю. Тому конечно потрібно, щоб ті особи, які несуть за це відповідальність, потрудились і завели зміни, бо кому ж, як не їм, повинно залежати на розповсюдженні доброго імени України. А коли Україна та її народ здобудуть оте добре ім'я, то мало що зможе їм стати на перешкоді до дальшого розквіту.

Ярослав Гайвас

„ГЛАСНІСТЬ І ПЕРЕСТРОЙКА" — І НІ ТОГО, НІ ІНШОГО

I

Скільки є доріг?

Розвал Совєтського Союзу, який був останньою історичною фазою російської імперії, поставив на денний порядок дві найбільші проблеми нашої доби: як усунути його наслідки і як побудувати нове життя в усіх його здорових національних виявах. Проблеми ці стосуються не тільки народів, які входили до складу СССР, але й тих, що під тиском Москви мусіли будувати своє життя на базі комуністичної доктрини. Найбільшою країною, що будувала своє життя на цій базі, був Китай, який також шукає тепер нових шляхів.

Російські будівничі комунізму впевняли, нібито є єдина дорога до комуністичного майбутнього — та, яку пропонували російські комуністи; деякі іншонаціональні комуністи думали, що різні країни можуть іти різними дорогами до тієї самої мети, одначе Москва таврувала їх як зрадників комунізму. Щойно китайським комуністам на чолі з Мао з огляду на китайську людську масу, вдалося обстояти свою відносну ідеологічну незалежність і діяти на свій розсуд. Тепер, коли доводиться усувати наслідки комунізму й будувати нову дійсність, виявляється те саме: немає одного для всіх країн шляху, але в кожній країні треба шукати таких засобів і метод, які виростали б з ґрунту країни і відповідали б її потребам та можливостям.

Прихід М. Ґорбачова

З приходом на пост генерального секретаря КПСС Михаїла Ґорбачова 1985 року загально пов'язували великі надії не лише в самому СССР, але й поза ним. Партійний лідер був фактично одноосібним керівником величезної імперської надпотуги, яка трохи раніше, за Хрущова і Брежнєва, збиралася „наздогнати і перегнати" ЗСА. Якось дивно склалося, що перед остаточним розпадом СССР було мало аналітичних матеріялів, які попереджали б про той розвал. Навіть американські історики, за малими виняткам, поширювали і в себе, і світі опінії про тривалість ССCP, про його „здорові основи". Очоливши ЦК КПСС, М. Ґорбачов проголосив господарську „перестройку", бо саме на економічно-технічному відтинку Росія катастрофічно відставала. Одначе для Ґорбачова це було тільки питання „ремонту". Він сподівався застосувати „нові господарські механізми" і приспішити продуктивні оберти економіки. Нові процеси ще не почалися, а вже дістали гучну назву „прискорення". Варто згадати, що деякі зміни траплялися в СССР і раніше. Мабуть, найбільшими з них були „реформи" прем'єр-міністра Косиґіна, який почав їх ще за Хрущова, а опісля, залишившись прем'єром, ще якийсь час продовжував ті „реформи", але не сказав: „Чим більше ми реформуємо економіку, тим більше зміцнюємо контролю партії над нею".

Між Косиґіном і Ґорбачовим була та велика різниця, що реформи Ґорбачова йшли в супроводі „гласности", тобто лібералізації і свобіднішого життя, зростом свободи слова, права на власну думку та оцінку. Однак Ґорбачов не був послідовним. Згадаймо: він запропонував на керівника ідеологічного сектора, якому підлягала наука, шкільництво, література, мистецтво, взагалі всіляка культурна діяльність, Єгора Лігачова, рацскладу і комуністичного консерватора. І все ж у короткому часі „гласність" стала таким домінуючим чинником, якого ослаблена компартія вже не могла скасувати. Гласність стала незаперечним елементом совєтського життя. Але Москва аж ніяк не хотіла, щоб свобода слова і пов'язана з нею деідеологізація суспільного життя дійшла до поневолених імперією народів і народностей. Злам настав щойно після Чорнобильської катастрофи. Перші дні і тижні партія і влада, зокрема сам Ґорбачов, заперечували серйозність цієї події і звинувачували західні засоби масової інформації в „антисовєтській нагінці". Коли ж стали відомими масштаби Чорнобильської катастрофи і її згубні наслідки далеко поза СССР, Ґорбачов допустив гласність і до Чорнобиля.

Слова без діл

Коли ж ідеться про „перестройку", то в життєвій практиці, що потвердила книжка Ґорбачова під заголовком „Перестройка", залишилася вона деклямацією, словами без діл. У той час, коли в Росії почалося пожвавлення російського національного життя, в республіках відродження національного життя залишалося під забороною. Це викликало щораз сильніший спротив поневолених народів. У Литві, Латвії, Естонії, Узбекістані, Казахстані, Азербайджані, Вірменії, Грузії завирували національно-культурні рухи, які щораз виразніше набирали політичного забарвлення. В передовій лінії цього національного відродження йшли й Україна, хоч саме щодо неї Москва пробувала застосовувати найгостріші протизаходи, а комуністична партія, хоч у великій мірі очолена особами українського походження, розгорнула відверту боротьбу з українством. Перед у цьому вів перший секретар Компартії України Щербицький, особливою агресивністю проти українських національних почнів відзначалася „товаришка" Шевченко, голова Верховної Ради України, яка на кожному кроці і, звичайно ж, російською мовою, підкреслювала, що „українізації больше не будет".

Двоторовість розвитку ставала щораз виразнішою. З одного боку — змінення гласности в Росії і відроджування давніх російських традицій, а з другого боку — російські намагання придушити національні рухи взагалі в межах імперії. „Перестройку" уповільнювалося. Вона залишалася ще у словах, у партійній пропаганді, тобто була порожньою фразеологією. Це й підштовхнуло деякі національні рухи до творення власних організацій „за перестройку". Таким чином і Народний Рух України мав у першій своїй назві слово „за перебудову".

Гласність без перебудови, активізація російського шовінізму, нові вияви панрусизму й російського колоніялізму з одного боку, а з другого — національне відродження поневолених народів в СССР ставали головними силами нового часу. Під кінець 1980-их років мало хто передбачав, що між тими двома силами западе велике історичне рішення: хто з них переможе? Росіяни використовували всі можливі силові засоби — панівне становище комуністичної партії, її здатність, з допомогою КҐБ, контролювати всі ділянки суспільного життя, величезні фінансові можливості. А національні рухи виростали з народного ґрунту, зі закорінених у свідомості та підсвідомості народу ідеалів. Все, що мали москалі до розпорядимости, а мали дуже багато, не допомогло їм перемогти. Ще Андропов активно використовував в російських імперських цілях російську Православну Церкву. Він, колишній шеф КҐБ, а потім генеральний секретар КПСС, тобто диктатор, повернув московському Патріярхатові Даниліввський монастир з численними маєтками, а разом з православними ієрархами організував 1000-річчя Хрищення Руси в Москві, а не в Києві, де це Хрищення відбулося.

Апарат

Ґорбачов опинився в епіцентрі тих реакційних панросійських заходів. Він ставав речником і провідником московської реакції. Довкола нього гуртувалися керівники КҐБ і партійна номенклатура, яка хотіла зберегти імперські структури. Головною силою в тому наприми був апарат КҐБ. Це понад 500,000 професійних агентів, а крім них — десятки тисяч „секретних сотрудників". „Розв'язання" КҐБ, зменшення кількости його „спеціялістів" з півмільйона до 40,000-50,000 дало змогу тій великій армії перейти в усі життєві сфери суспільства. І там вони залишаються дотепер, працюючи на відновлення російської імперії, проти незалежности сусідніх народів.

Саме цей прошарок — можливо, разом з Ґорбачовим — зважився на путч 19-го серпня 1991 року. І тоді закінчилася доба Ґорбачова, доба „гласности без перестройки", а разом з тим прийшов кінець СССР і російської імперії.

(Закінчення буде)

Михайло Кучер

Дбаймо громадою про Український Музей

Хоча мова в цій статті буде про Український Музей в Ню Йорку, почнемо з минулого. Були це 20-ті роки ХХ століття. Я приїхав з Волині на студії до Чехо-Словаччини, але не як емігрант, а із закордонним пашпортом Польщі. Це був час, коли чеський уряд допомагав УНРівській еміграції жити і вчитися.

Крім Українського Вільного Університету, Мистецької Академії, Подєбрадської Академії Високого Педагогічного Інституту, Соціологічного Інституту, Української 8-клясної гімназії в Празі, ми мали два українські музеї. Все на повному утриманні чеського уряду. Президентом був Марк Ґаррік Масарик. Музей, про який буде коротка згадка, звався Музеєм Визвольної Боротьби.

Музей містився тоді на Белеградській Трищіді (тришіда — це ніби американська авеню). Все, як я тут згадував, було на повному утриманні чеського уряду. Музей не мав членів і не мав жодних грошових пожертв. Люди не мали ані грошей, ані права на працю, як тепер в Америці. Я завжди думав, що русофіли-чехи передали ті два музеї „визволителям" — москалям, але виявилося, що ті два музеї перебувають у Празі. Самостійна Україна досі не зголосила до тих музеїв жодних претенсій. Може, це й краще...

А тепер повернімося до Америки, до музею в Ню Йорку. Музей не має спеціяльної назви — просто „Український". Зрештою, ця назва всеохопна. Американці до назви свого музею додали слово „метрополітальний". Музей, про який мова, — це велике діло третьої хвилі еміграції. Ту хвилю здебільшого становили вихідці із західних українських земель, які з болем серця залишали рідну землю, не шукаючи економічно кращого життя, а рятуючи саме життя. Відомо, що хижа Москва розстріляла або вивезла на Сибір 350,000 західних українців тільки за те, що вважали себе українцями. І яка не жорстока була гітлерівська Німеччина, але прийняла нас. Пізніше, після капітуляції Німеччини, Америка дала нам притулок у таборах, а Елеонора Рузвелт поїхала боротись із Вишинським і оборонила нас від смертельно небезпечної репатріації. Бо хто з нас вважав ССCP своєю батьківщиною?

Під'їжджаючи до Ню Йорку, ми з виправданим страхом і надією дивились на статую Свободи і питали: що доси нам? Дала небезпідно багато. Дала громадянство, якщо ми його хотіли, дала право на працю, позбавила страху, совєтського арешту. І коли ми оготались у цьому новому для нас середовищі, ота свобода дала можливість зайнятися культурною працею. І не тільки дала можливість, а й економічно допомогла.

З ініціятиви Союзу Українок Америки виник Український Музей. Ідею підхопив гурт ентузіястів, втілив її в дійсність. Музей зумів зацікавити і запалити українську громаду Америки, придбати велику кількість членів. Громада була і є поділена. І треба було знайти щось, хай невеличке, що нас єднає на чужині.

Музей показав, що не завжди ми вміли тільки тримати чепіги плуга, не завжди „німі на панщину ішли"... Ми маємо один гріх на нашій свідомості — ми мало знаємо своє минуле, крім кількох загальних „академічних" слів-нарікань. І тут прийшов на думку вигук одного молодого українця, який після відвідин музею з якоюсь розпукою вигукнув: „Боже, як мало я знаю про Україну!".

Тож не впадаймо в розпуку. Музей дав нам до рук золоту нитку, яка веде нас у минуле України. Приходьмо і пізнаймо. Музей відповість на наші запитання. Музей вислухає те, що схочемо сказати. Як щось подаруємо, музей подякує іменем України. Пам'ятаймо ще одне — музей стоїть на сторожі доброго імени України.

Переглядаючи стару українську совєтську пресу 30-их років, часів терору, голоду, я натрапив на повідомлення: „На своєму засіданні Міська Рада міста Києва вирішила дати землю на будову Музею козацької слави". Хто були ті люди? Імен не подано. Щоправда, музею не збудовано. Але важливе рішення.

Ми тут, у чужому морі, маємо свій музей — острівець нашої культурної спадщини. Стараймося утримати його на рівні, гідному нашої України.

ЗБЕРЕЖЕННЯ НАШОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТИ

Оксана Бризгун-Соколик,
голова СФУЖО

ВІД РОДИНИ — ДО НАЦІЇ

(З матеріялів пленарної сесії СКУ 31-го травня і 1-го червня)

I

Одним з головних завдань жіночих організацій завжди було збереження нашої ідентичности. Жіночі організації, спочатку поодинці, а згодом об'єднані у Світовій Федерації Українських Жіночих Організацій, завжди старалися різними способами зберігати і плекати наше національне „я" для майбутніх поколінь. Це було необхідним, бо ми бачили, як все, що українське, нищила комуністична система, як обезцінювала вартості, фальшувала історію, обкрадала нас від усіх наших надбань. Ми за всяку ціну хотіли зберегти те, що в Україні просто зникало.

Тому ми засновували дитячі садочки, видавали журнали, жіночі і дитячі, писали статті на важливі теми, дискутували. За ініціятивою СФУЖО, ще в 1983 році, СКВУ проголосив „Декаду Української Родини". Цікаво, що саме перед закінченням десятиліття ООН проголосила 1994 рік Міжнародним Роком Родини! Адже родина є найважливішим осередком суспільства. У нас же родина виконувала ще більші завдання, бо крім етичних, моральних та християнських чеснот треба було зберігати українство!

Не одні річні наради присвятили ми обговорюванню цієї завжди актуальної теми, підкреслюючи, що тільки сильна та свідома діяспора зможе допомогти Україні. А підставою нашої сили була, є і завжди буде здорова християнська родина.

І врешті Екзекутива СФУЖО вирішила, що настав час докладно з'ясувати, на якому рівні українства перебувають родини діяспори, родини членок наших складових організацій. Бо тільки знаючи наше сьогодення, зможемо обирати ефективні напрямні праці.

Отже, на весні 1995 року чотири членки Екзекутиви СФУЖО інтенсивно працювали над запитником, який мав нам дати нові інформації. Ми були певні, що члени жіночих організацій більш свідомі, ніж ті, що стоять збоку. Надіялися на відгук усіх 22 складових організацій на 4-ох континентах.

Запитники розіслали в серпні минулого року зі супровідним інформативним листом. Відповіді вже маємо на руках, хоч вони все ще надходять. Комісія почала їх вивчати, щоб на підставі статистики зробити відповідні висновки. Але вже сам запитник нам накинув несподівані проблеми, які разом з відповідями про інтелектуальність творять цікавий образ людини діяспори.

Перше. З Канади ми дістали 201 запитник, з Америки 24, з Австралії 17, з Европи 1, з Південної Америки — жодного. Разом 243. Отже, остаточні висліди, якщо ніхто більше не пришле, не стосуватимуться усіх 4-ох континентів. Також годі виокремити пересічну характеристику країни та різних середовищ, бо, наприклад, у Канаді одна організація прислала 200, інша 1, а третя — нічого. Одна з найбільших організацій СФУЖО в Америці прислала тільки три. Значить, висліди будуть стосуватися переважно організації в Канаді. Де шукати вини?

Друге запитання: чи маємо в наших організаціях брак комунікації? Чи організації стають байдужими? Чи занадто „самостійними", вважаючи централізовану працю непотрібною? Чи, може, провід організації не є відповідний? А може, всього потроху? На жаль, знаємо з дійсности, і це стосується не тільки жіночих організацій, що деякі наші установи очолюють амбіціонери, яким далека праця, їм аби титул. Є й такі, яких випихають на чільну позицію, щоб мати там „свою людину". І так далі... Це не безпідставна тема, хоч вона дуже важлива, бо від нашого проводу у великій мірі залежить напрям праці та візія майбутнього. Потребуємо ідейних громадсько вироблених людей, з посвятою, зі зацікавленням. Потребуємо проводу, який може вести свою організацію в національному, релігійному дусі, з вирозумінням ситуації в діяспорі, в Україні.

Запитник ми вислали українською мовою, бо ж наші організації діють у різноманових країнах, і мова комунікації в СФУЖО є покищо українська. Нас здивувало, що складові організації околиць Торонто чисельно відповіли, але англійською мовою. Захід Канади нас би не здивував, а Торонто — таки дуже! От і третє зауваження: затримаємо мову, чи заникне вона? Якщо затримаємо, то яку? Ту, яку діяспора берегла десятиліттями, за яку Голоскевич, Синявський і багато інших загинули у Сибіру, чи у нас тепер „модну", найновішу, насильно в Україні зрусифіковану, в якій „кафедра", „оркестр" і „хокей" і подібні слова безсердечно ріжуть вуха? Чи молодше покоління буде свобідно двомовне, а то й багатомовне, а чи на втіху нашому сусідові на півночі заговорить тільки англійською у нас, а інде — французькою, португальською, еспанською, німецькою, польською мовами...? Як себе зрозуміють наші нащадки? При помочі есперанто? А як відвідини в Україну? Чи, може, й не будуть зацікавлені відвідати землю своїх предків? Як ми гордилися нашими дітьми, які їхали в Україну і їх там подивляли за бездоганну українську мову! Матимемо підстави гордитися знанням мови наших нащадків? Проблема мови є дуже важливою! Хоч ми себе втішаємо, що можна бути добрим українцем, не знаючи мови, але де ж тоді гідність людини, яка нерозважливо уриває нитку, що в'яже тисячолітню культуру нашого народу? А з другого боку, маємо молодих людей, котрі працюють для добра України, не знаючи її мови... Тиждень тому я була на 24-ій Конвенції Союзу Українок Америки, нашої складової організації. Слухала прецікавий виступ Марти Зєлик. Вона сказала, що коли вірішила вивчати українську мову разом з політичними науками, деякі українці їй відраджували, мовляв, „з того хліба не будеш їсти!" „Я тепер не тільки з того хліб їм, але перебуваю в центрі історичних відносин ЗСА з Україною", — сказала Марта.

(Закінчення буде)

Шпиталь Сейнт Барнабас і українські лікарі затісняють відносини

Лівінґстон, Н. Дж. — У зв'язку з 10-ою річницею Чорнобиля медичний центр Сейнт Барнабас відвідала 11-го квітня офіційна делеґація України, щоб ознайомитися із сучасним медичним обладнанням і встановити ближчі стосунки між центром і медичною системою України.

Очолювана віцепрем'єр-міністром Іваном Курасом, делеґація побувала у відділі передчасно народжених немовлят, педіятричному відділі і відділі, де лежать хворі на попарення.

Крім І. Кураса, у складі делеґації були: депутат Володимир Яворівський, співголова Комісії Верховної Ради України щодо прав людини; д-р Владислав Торбин з медичного відділу Міністерства Чорнобиля; д-р Олеся Гульчій, професор Українського Медичного Університету і д-р Іван Вишневський, директор Інституту ядерних досліджень Національної Академії Наук України.

На пресконференції після ознайомлення з медичним центром І. Курас сказав, що у розмовах з представниками шпиталя підтверджено потребу створення партнерства між центром і системою лікарень України.

„Всі ті регабілітаційні центри, які у нас створюються, які у нас існують, потребують і методичної допомоги, і співпраці в науковій сфері", — сказав він. — „Ну і якби ми змогли налагодити наші контакти, які завершилися б якимись, так би мовити, практичними справами, пов'язаними з обладнанням новітнім, яке ми бачили сьогодні — воно не може не вражати нас, звичайно — для нас це було б дуже, дуже корисно, дуже перспективно".

Відвідини центру Сейнт Барнабас були лише одним з пунктів програми перебування делеґації в ЗСА з приводу 10-ої річниці Чорнобиля. Запрошена Фондом Допомоги Дітям Чорнобиля, делеґація також мала зустрічі з неурядовими і міжнародними організаціями.

Медичний центр Сейнт Барнабас було обрано для відвідин делеґації через високий професійний рівень його працівників, широкий обсяг медичного обслуговування і першоклясну технологію в ділянках, які найбільше цікавили делеґацію: лікування попарень, педіятрія і догляд за передчасно народженими немовлятами.

Голова Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля д-р Зенон Матківський, а також д-р Марко Олесницький ініціювали створення партнерства між центром і шпиталями України. На час відвідин делеґації все це було ще в стадії переговорів. Однак пізніше співпраця між центром і лікарями України набула конкретніших форм.

Згідно з директором розвитку Фонду Допомоги Дітям Чорнобиля Олександром Кузьмою, перший лікар з України прибув на практику в центрі Сейнт Барнабас. Д-р Наталя Фендрікова з Київського Інституту Педіятрії почала працювати тут під керівництвом голови відділу передчасно народжених немовлят Шаяна Суна. Ш. Сун зацікавився дослідженнями щодо стану здоров'я дітей в Україні. О. Кузьма сказав, що Ш. Сун плянує працювати у ділянці зменшення смертности немовлят в Україні.

І. Курас (справа), О. Гульчій і І. Вишневський, під час відвідин шпиталя.

Також, згідно з О. Кузьмою, в липні цього року заплянововано поїздку трьох лікарів центру Сейнт Барнабас в Україну, де вони ділитимуться своїм досвідом і знаннями з українськими колеґами.

Під час же відвідин шпиталя найбільше враження на делеґацію справило медичне обладнання. О. Гульчій пожартувала, що вона винесла б його із лікарні і повезла в Україну. За її словами, це єдине, що потребують українські медики. Наголошуючи на важливості співпраці українських і американських лікарів, вона однак зазначила: „Ми маємо добрих лікарів в Україні, з окремих напрямків підготови фахівців ми маємо таких визначних, які не поступаються в жодній ділянці чи жодному західньому лікарені, але звичайно, нам не вистачає доброго обладнання".

В. Торбин сказав, що в наслідок Чорнобильської катастрофи в Україні зареєстровано збільшення випадків рака щитовидної залози, особливо серед дітей і підлітків. Цитуючи офіційну статистику, він зазначив, що у 1995 році було 542 випадки, а в цьому їх стало вже 669.

За словами В. Торбина, покищо не зареєстровано збільшення випадків інших онкологічних захворювань. Вийняток становить левкемія серед ліквідаторів наслідків катастрофи. За офіційною статистикою, таких людей в Україні 350,000.

В. Яворівський говорив про політичне значення візити.

„Це практично вихід чорнобильської проблеми, осмислення чорнобильської проблеми на абсолютно інший виток", — сказав він, згадавши успішні зустрічі в бібліотеках Єйлського і Колюмбійського університетів.

Розповідаючи про зустріч у Колюмбійському університеті, він зазначив: „Україна на цьому вечорі не просто домінувала, а була, я сказав би, у певному фаворі, коли виступали і вчені, і дипломати, і українські, і неукраїнські, коли ми говорили про Україну і про Чорнобиль, але говорили на рівні душі".

В. Яворівський також згадав, що делеґація провела успішні зустрічі з представниками ООН, зокрема Бутросом Бутрос-Ґалі, який висловив готовість виконувати функцію посередника між ООН і Україною.

„Зроблено якісь кроки, які я не хотів би перебільшувати, але це йде на збільшення авторитету України і наше самоусвідомлення як нації, як народу", — підсумував В. Яворівський поїздку.

Сергій Миронюк

ПРЕЗИДЕНТ БИЛЛ КЛІНТОН знову вибачався за незаконну вимогу достави папок тайних документів з довірочних архівів ФБІ для вжитку Білого Дому. Хоча він дальше зазначує, що це була проста бюрократична помилка, то це не зупиняє всяких політичних спекуляцій зі сторони республіканців і засобів масової інформації, котрі на думку аналітиків уважають, що за цією вимогою Білого Дому криється багато більше. Конґресмен Вілліям Клінґер, республіканець з Пенсильванії, що є головою Комісії нагляду і урядових реформ Палати Репрезентантів уважає, що тайні документи було запотребовано для пошуку шкідливих інформацій проти кількох республіканців. Слідство у справі папок з архівів ФБІ він назначив на наступну середу, 19-го червня.

НАЙВИЩИЙ АДМІНІСТРАТИВНИЙ трибунал Американської іміґраційної служби у четвер, 13-го червня, надав право політичного азилю 19-річній Фаузії Касінґи з Тоґо. Рішення Апеляційної ради іміґраційної служби в справі Ф. Касінґи базоване на її зізнаннях, що мусіла втікати з дому і країни, бо в іншому випадку їй грозила небезпека скалічення через обрізування статевих органів. Це вперше цього роду каліцтво, котре по сьогоднішній день як традиційний ритуал застосовують у 26 африканських країнах, визнано як законну причину в шукані політичного азилю.

Ірак...

(Закінчення зі стор. 1)

Іракське інформаційне аґентство ІНА розповсюдило заяву заступника прем'єр-міністра Таріка Азіза, в якій він називає домагання членів комісії Р. Еккеуса „провокаційними". В документі, між іншим, говориться: „Від березня цього року експерти ООН вдають, нібито шукають щось таке, що ми від них сховали". Кожен раз інспекційні візити закінчувалися безвислідно, але комісія знову повертається і вимагає доступу на об'єкти, від яких залежить наша державна безпека".

Загострюються...

(Закінчення зі стор. 1)

Гринька, якого, до речі, немає у списках мешканців Кракова і чи це не є чергова провокація, якою хтось старається поширити непорозуміння між українцями і поляками не тільки в Перемишлі, але в загальному. Таке підозріння має також д-р Володимир Мокрий, голова Фундації св. Володимира у Кракові. При тому і Комітет опіки над пропам'ятною могилою, і голова фундації є згідні в тому, що саме постать Пілсудського виїмково не надається до підсичування непорозумінь українсько-польських, на що вказують історичні факти 20-их років. Але автор статті уважає, що не можна від провокаторів вимагати знання недавньої історії як Польщі, так і України, яка позначилася однаково великим пролиттям крови. На його думку хтось хоче за всяку ціну заогнити польсько-українські стосунки, які і без того не є легко наладнати.

Св. п. Маруся Кукурузова-Король

Дня 18-го грудня 1996 року після довгої недуги перестало битися серце Марусі Кукурузової-Король, співачки та артистки закарпатських театрів. Після похоронних відправ у Міннеаполісі 21-го та 22-го грудня, поховали ми її 23-го грудня на українському цвинтарі св. Андрія в Бавнд Бруку, Н.Дж.

Покійна народилася 1-го січня 1907 року. Родина жила в Ужгороді, де Маруся закінчила студії в ужгородській реальній гімназії. Від ранньої молодости любила співати і вже в 3-ій гімназійній клясі вступила в церковний хор ім. Братства Кирила й Методія, який співав тоді реґулярно в ужгородській катедральній церкві. Вона була солісткою цього хору.

Після закінчення гімназійних студій працювала кілька років на пошті в різних місцевостях Закарпаття, а з часом дістала працю в Ужгороді в асекураційному товаристві „Бескид", головою якого був о. Августин Волошин. Маючи велику любов до української пісні та глибоке потягнення до українського театрального мистецтва, вступила в цей час до Руського Театру „Просвіта", але з фінансових причин цей театр довго не втримався.

В 1929 році Маруся вийшла заміж за Павла Кукурузу, родом із центральної України, який став на Закарпатті видав-цем книжок та дуже популярного місячника „Пчілка", журналу для молоді. Вона багато помагала чоловікові в його праці та в адміністрації видавництва. При тому брала участь в громадському хорі Ужгороду „Бандурист" під керівництвом диригента Платоніди Росіневич-Шуровської та виступала в новоствореному чеською владою театрі „Карпаторусскій театр". Хоч як вона любила сцену, щасливою в цьому театрі не була, бо довідалася, що вистави будуть давати крім української мови і російською та карпаторуським „язичієм". Всі артисти в цьому театрі зголосили свою національність як „русскій" або „русинка", а вона була єдиною, яка зголосила себе українкою. „Була я там як біла ворона між ними", — згадує в своєму життєписі. Їздила вона з цим театром на гастролі по провінції, де народ сприймав українські п'єси з радістю, але російських п'єс та мови він не розумів і театр успіху не мав.

В 1933 році четверо артистів, включно з Марусею, покинули „Карпаторусскій театр" і перейшли до українського театру „Нова Сцена", який зорганізували вже раніше брати Шереґії — Августин та Євген. Тут розгорнулася праця театру на всю силу, їздили по селах з гастролями і люди їх всюди щиро приймали. Прекрасний голос Марусі — високе ліричне сопрано — чарувало всіх. Здавалося, що театр має велике майбутнє.

Однак світові події — віденський арбітраж , трагічна весна 1939 року, окупація Закарпаття мадярами, арешти — перервали й працю театру. Мадяри арештували й Павла Кукурузу. Коли Марусі вдалося вирвати його з рук мадярів, вони втекли із Закарпаття і опинилися в Празі. Там створилася театральна студія, куди вступила й вона разом з іншими артистами-втіка - чами. Та і звідси прийшлось скоро тікати. Через Чехо-Словаччину й Німеччину добралися до Америки, до Міннеаполісу. Всюди, де тільки доля завела її, вона зразу зголошувалася до церковних та громадських хорів. В Міннеаполісі була засновницею громадського хору „Дніпро" і була його членом протягом 33 років. Була вона і довголітнім членом церковного хору в Міннеаполісі. Взялася вона тут і до праці з молоддю і з великим успіхом поставила з нею п'єсу „Лісова пісня" Лесі Українки. Була вона членом Союзу Українок не тільки в Ужгороді, але і в Празі і в Міннеаполісі. Була членом Союзу Артистів Чехо-Словаччини, членом Об'єднання Мистців Української Сцени (ОМУС), а недавно прийнята і до Спілки Театральних Діячів України.

Хоч якою зайнятою була вона театром і громадською роботою і хоч здоров'я чоловіка — яке зруйнувалося в німецьких кацетах — сильно турбувало її, вона ніколи не переставала надіятися, що колись таки буде мати дітей. Щойно на 44-му році життя, будучи вже в Міннеаполісі, Господь ви-слухав її бажання й обдарував її донечкою Оленкою.

Павло Кукуруза помер в Міннеаполісі в 1978 році, що було тяжким ударом для Марусі, яка прожила з ним майже 50 років. З часом вона вийшла вдруге заміж за Романа Короля, родом зі Львова, який з любов'ю, ніжністю та відданістю заопікувався нею в її по - хилому віці, а особливо під час її недуги, яка положила її в ліжко на довгі місяці.

Пізнала я Марусю ще в моїх дитячих роках, коли вона працювала в бюрі асекурації „Бескид", де працював книговодом і мій батько. Павло Кукуруза і мій батько стали щирими друзями, співпрацювали у видавництві, в літературі, у вихованні молоді, в усвідомлюванні народу. Наші дві родини проводили часто разом свята, плянували зустрічі, їздили разом на прогульки по прекрасних Карпатських горах. Коли Кукурузи втратили свого трирічного синка Павлика на початку 1930-их років, ми так само боліли їхньою втратою, як і вони. Коли наші родини осягали вимріяні мети у своїй праці на полі освідомлювання народу, ми разом втішалися нашими досягами, як одна родина.

Воєнна завірюха порозкидала нас по різних країнах і обі родини розійшлися різними дорогами по світі, щоб десь зачепитися і почати будувати собі нове життя. З Божої волі так сталося, що і Маруся з чоловіком, і я опинилися в Міннеаполісі. Це так, певно, доля хотіла, щоб ми могли жити близько себе і допомагати собі в умовинах, які спричиняли обом нам великі труднощі. Ніжність, любов і прив'язання Марусі до мене давали мені відчути, що я знову маю маму коло себе. Вона була для мене завжди великою поміччю в моїх тяжких годинах життя. Я щиро вдячна Господеві, що звів нас тут разом, бо моя самота була б багато більш гіркою, коли б вона не стояла біля мене.

Зірка Ґрендона-Донська

Ю. Щербак...

(Закінчення зі стор. 1)

Далі Ю. Щербак звернув увагу на іронічність появи цієї статті кілька днів після того, як Україна стала без'ядерною державою. Остання ядерна боєголовка була вивезена з України наприкінці травня. Зате нічого іронічного немає в тому, казав він, що „Вашінютон Таймс" опублікував свою вигадану інформацію кілька днів до того, як Конґрес плянує розглядати дальшу допомогу Україні.

„Як старий український письменник і журналіст — сказав Ю. Щербак — я добре знаю традиції совєтської преси. Стаття написана за совєтською рецептою: краплина правди і відро брехні". Він додав, що його дивує поява такого совєтського писання в американській пресі. Краплиною правди, здогадується український амбасадор, могло бути те, що приватна фірма в Україні пробувала — він підкреслив „пробувала" — здобути контракт на будову залізниці у Лібії.

Вашінґтонська прес-конференція відбулася у зв'язку з візитою у Вашінґтоні Юрія Костенка, міністра охорони навколишнього середовища і ядерної безпеки, у справі заплянованого закриття Чорнобильської Атомної Електростанції до 2000 року.

С. Головатий...

(Закінчення зі стор. 1)

рієм Ворсіновим щодо включення до конституції статті, яка дозволяла б прокурорам контролювати правоохоронні органи. На думку С. Головатого, така стаття суперечила б нормам Ради Европи. Його відмінна точка зору не дістає беззастережного схвалення в Адміністрації Президента.

В інтерв'ю „Вікнам" С. Головатий сказав, що метушня навколо крісла міністра юстиції є зайвою і безпідставною. Проте він визнав, що Президент, який призначив його на цей пост, може й звільнити його. Добровільно ж С. Головатий не збирається резиґнувати.

„Я прийшов на пост міністра, щоб створити в Україні міністерство юстиції европейського зразка, — сказав він. — Це було прийнято багатьма із цинізмом згори і скептицизмом знизу. Я не можу сказати, що я відмовляюся від своєї мрії, що я не хочу це робити далі".

Тим часом уже замінено ряд радників Кабінету Міністрів, а також звільнено міністра сільского господарства Павла Гайдуцького, якого П. Лазаренко звинуватив у великих втратах в економіці.

ІТАР-ТАСС повідомило 11-го червня, що найближчими днями буде призначено п'ять-шість нових міністрів. Також п'ять-шісь інших змушені будуть зрезиґнувати або їх звільнять. Серед них міністер фінансів Петро Германчук, міністер економіки Василь Гурєєв, міністер промисловости Валерій Мазур і міністер енерґетики Олексій Шеберстов.

НЕДАВНО ВИКРИТА спецслужбами Молдови фашистська молодеча організація леґіонерів „Гніздо капітана" в Кишиневі мала тісні зв'язки з такими самими організаціями в сусідній Румунії. Про це повідомила, покликуючись на міністерство національної безпеки Молдови, кишинівська газета „Незалежна Молдова". Згідно з оприлюдненими свідченнями самих леґіонерів, вони діставали з Румунії антимолдавську літературу та інструікції щодо диверсійної діяльности. Справа йшла до перетворення молодечих фашистських груп у напіввійськові формації. Від кінця минулого року вони вже переходили спеціяльний вишкіл у підпільних таборах. На 9-го травня, коли Молдова відзначала чергові роковини поразки гітлерівської Німеччини, члени „Гнізда капітана" заплянували фашистську демонстрацію у Кишиневі, однак за декілька днів перед тим були викриті. Лідерів заарештовано, їх чекає слідство і суд.

У „Свободі" ч. 111, середа 12-го червня 1996 р. в некролозі бл. п. Наді Балащук подано д-р Мирослава Залізняк, а має бути МИЛОСЛАВА ЗАЛІЗНЯК. Перепрошуємо за помилку.

Адміністрація

КООРДИНАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ ДОПОМОГИ УКРАЇНІ
ділиться сумною вісткою з членством і українською громадою, що 28-го травня 1996 р. відійшла у вічність

СВ. П.

МАРТА ШМІҐЕЛЬ

активний член Ради Директорів і колишній заступник голови ККДУ, співосновник і голова Комітету Допомоги Україні в Рочестері, співосновник Комітету Гарвардського Проєкту Тисячоліття Хрещення України, активний член Союзу Українок Америки та видатний суспільний діяч рочестерської громади.

Горем прибитому мужеві —д-рові БОРИСОВІ та всій родині висловлюємо найщиріші співчуття.

РАДА ДИРЕКТОРІВ і ЕКЗЕКУТИВА ККДУ

Ділимося сумною вісткою з родиною, приятелями й знайомими, що 3-го червня 1996 року, з волі Всевишнього по довгій і тяжкій недузі відійшла від нас у вічність на 73-му році життя наша найдорожча і ніколи незабутня ДРУЖИНА і МАМА

бл. п.

ЮЛІЯ ПИТЛЬОВАНА

з дому ЛЕТОВИЦЬ

нар. 7-го березня 1924 р. в селі Вальва Перемиського повіту.

ПАНАХИДА відбулася у середу 5-го червня 1996 р. у похоронному заведенні „Волш і Ля Беля" на Квінсі, Н,Й.

СЛУЖБА БОЖА і ПОХОРОН відбулися в четвер 6-го червня 1996 р. з української католицької церкви св. Покрова Божої Матері в Озон Парку, Н.Й., а відтак на цвинтар св. Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

Залишені у глибокому смутку:
муж — ІВАН
дочка — ХРИСТИНА
та ближча і дальша родина в ЗСА, Україні та друзі і приятелі в ЗСА і Канаді.

Вічна їй пам'ять!

Творчі...

(Закінчення зі стор. 1)

новано йому після закінчення освіти в Україні на повну стипендію підвищувати кваліфікації у Кензаській консерваторії. Обговорюється можливість обміну більших груп студентів.

Ґуставо Галей виступив в концерті італійських арій (спільно із львів'янкою Наталією Дацько, сопрано) у супроводі симфонічної оркестри Львівської фільгармонії під дириґуванням А. Бриттана, а також виконав партію Спарафучіль в опері „Ріґолетто" у Львівському театрі опери та балету ім. І. Франка.

Минулорічна поїздка маестра як дириґента хору „Прометей" включила також успішне турне із цим хором по багатьох містах України.

У даний час творчі пляни мистця повели його до України знову. Цього разу перебування А. Бриттана включає участь у міжнародному фестивалі музики українських і американських композиторів, який проходитиме у Львові у травні ц. р. На фестивалі будуть особисто присутні композитори-гості з Америки. Зокрема, прибуває до України американська композитор чеського походження, нюйоркчанка Людмила Улегла, яка буде присутня на першому виконанні в Україні її "Symphony in Spaces" під дириґентурою А. Бриттана. Мистець також представить львів'янам і гостям фестивалю твір нюйоркчанина Ніколаса Фладжелло — танець із опери „Мірра". Із українських творів А. Бриттан дириґуватиме III симфонією Бориса Лятошинського.

Чекають на мистця також у Харкові, куди його запрошено дириґувати чотирма виставами в місцевому Театрі Опери та Балету — „Тоскою", „Аїдою", „Травіатою" та „Ріґолетто".

Доброта оплатиться

Доброта оплатиться, так говорить подружжя Івана і Тамари Тищенків, що обдаровують своїм теплом багатьох несподіваних гостей з України і часто у найскрутніших ситуаціях.

Іван і Тамара Тищенки, власники великого готелю „Тамара роял інн" десь годину від центру Чикаґо. Великий і вигідний вестибюль готелю прикрашений великим портретом Шевченка обвішаний полтавським рушником. Сам І. Тищенко гордий своїм полтавським походженням. Власники готелю — це чудові люди із щирими і чутливими серцями. Їх треба записати у перші ряди українських патріотів, бо роблять вони для України більше ніж ті, що багато говорять.

Ось найновіший приклад теплоти їхніх сердець і їхнього готелю: до Чикаґо прибули з України з різних областей шестеро учителів англійської мови, як другої. Прибули вони, бо їх запросили і все, — без будь-яких дальших улаштовувань, кинуті на призволяще. Треба було розібрати по хатах, але тепер не те, що було колись. Люди трохи охололи. І тут І. Тищенко уже не вперший раз кидає „рятункове коло" — свій готель, де вчителі перебувають тиждень, там вони і харчуються і І. Тищенко їх транспортує до центру міста на конференції і пізніше вечорами забирає.

При нагоді треба згадати добрим словом і Галину Грушецьку, яка виклопотала безплатну реєстрацію і щоденну вплату, що склалося на 1,110 дол. За ощаджені гроші учителі закупили підручники і порадники методики викладання англійської мови, як другої мови. До цього Рух у Чикаґо додав своїх 400 дол.

Ще один аналогічний приклад „Рятункового кола" готелю „Тамара роял інн". Десь два роки тому з України прибуло 16 юних борців, віком 16 до 19 років. І так само на запрошення без будь-яких улаштовувань. І тут І. Тищенко став рятівником ситуації. Щоб юнаків не повернули в Україну, він їх забирає до готелю, де вони перебувають десять днів безплатно із харчами і всіма вигодами готелю, включно з внутрішнім басейном.

Ці юнаки здобувають дві золоті медалі і декілька срібних і ставлять Україну на світову мапу на друге місце після Росії. І за це спасибі від нас усіх.

А уславлена група „Гроно" на чолі із Тарасом Петріненком, що прославилася між нашою молоддю у ЗСА і Канаді, перебуває кілька разів. Про готель Петріненко склав пісню і вона записана на касетці.

І коли запитуєте І. Тищенка: „Це ж вам коштує? " Його відповідь незухвала і проста: „Усе грошима не виміряєш, людська вдячність теж ціниться". Цінять І. Тищенка оті юні борці (їх двоє закваліфікувались до Атланти на Олімпіяду). Оцінять його і вчителі, які при навчанні дітей англійської мови в українських школах в Україні пригадуватимуть теплоту подружжя Івана і Тамари Тищенків. Треба і нам у свою чергу оцінити доброту їхню, бо доброта оплачується скарбом вдячности і пошани.

Жорж Коломиєць

ПОДІЇ

ДИРИҐЕНТСЬКИЙ ДЕБЮТ Б. БАЛЕЯ В НЮ ЙОРКУ

Ню Йорк (Г. Колесса). — У вівторок, 9-го липня, українсько-американський дириґент і композитор Вірко Балей дириґуватиме оркестрою музичного фестивалю „Вашінґтон Сквер". У програмі концерту, який почнеться о год. 8-ій вечора, — твори Россіні, Барбера, Стравінського, "Verklarte Nacht" Арнольда Шонберґа та нюйоркська прем'єра „Співу Орфея" В. Балея для гобою і струнної оркестри, соліст — Генрі Шуман. Цей твір виконуватиметься в Ню Йорку вперше. Концерт влаштовує Washington Square Association, і відбудеться він у південно-східній частині парку біля пам'ятника Ґарібальді. У випадку дощу концерт відбудеться в Ню Йорк університеті, Eisner and Lubin Auditori-um, 566 LaGuardia Place.